

សេចក្តីថ្លែងការណ៍រួម

កង្វះការសិក្សាផលប៉ះពាល់ឆ្លងដែនឲ្យបានល្អិតល្អន់របស់ទំនប់សាណាខាំនឹងធ្វើឲ្យទន្លេមេគង្គស្ថិតក្នុងភាពហានិភ័យ

យោងទៅលើសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន^១កាលពីពេលថ្មីៗនេះ របស់គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ (MRC) ពីការរៀបចំ វេទិកាអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្នាក់តំបន់លើកទី១០ ស្តីពីដំណើរការពិគ្រោះយោបល់ជាមុន លើសំណើគម្រោងសាងសង់ទំនប់វារី អគ្គិសនីសាណាខាំ នៅលើតួមេទន្លេមេគង្គ ដែលនឹងប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃទី២៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២០ នៅទីក្រុងប៉ាកសេ ប្រទេសឡាវ, អង្គការសង្គមស៊ីវិល ដែលធ្វើការងារលើវិស័យអភិបាលកិច្ចទឹក និងធនធានធម្មជាតិនៅកម្ពុជា មានក្តី ព្រួយបារម្ភខ្លាំងចំពោះផលប៉ះពាល់ឆ្លងដែនដល់ប្រទេសតាមដងទន្លេមេគង្គផ្នែកខាងក្រោម និងជាពិសេសអាចនឹងមាន ផលប៉ះពាល់ដល់បឹងទន្លេសាបដែលជាបេះដូងនៃប្រទេសកម្ពុជា។ អង្គការសង្គមស៊ីវិលអំពាវនាវដល់ MRC សូមធ្វើការ ពិចារណាលើចំណុចមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- បើយោងតាមរបាយការណ៍ Council Study ដែលធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល៦ឆ្នាំ ពីឆ្នាំ២០១២-២០១៧ ដោយគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ បានបង្ហាញថា ទំនប់វារីអគ្គិសនីធំៗចំនួន១១ នៅលើតួមេទន្លេមេគង្គក្រោម និងទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅតាមដងទន្លេមេគង្គចំនួន១២០ទៀត ដែលគ្រោងសាងសង់រួចនៅត្រឹមឆ្នាំ២០៤០ នឹងបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី សេដ្ឋកិច្ច និងសន្តិសុខស្បៀងក្នុងតំបន់ ដោយសារ ១) ទំនប់អគ្គិសនីទាំងនេះ នឹងកាត់បន្ថយបរិមាណដីល្បាប់ដល់ទៅ៩៧% មិនអោយហូរដល់ដីសណ្តរទន្លេមេគង្គ ២) អាងស្តុកទឹកទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅលើតួទន្លេមេគង្គ សំណង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធការពារទឹកទំនប់ និងរនាំងនានា ចំពោះការបំលាស់ទីរបស់ត្រី នឹងបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ៣) បរិមាណធនធានជលផលសរុបនឹងថយ ចុះរហូតដល់៤០% ត្រឹមឆ្នាំ២០២០ និង ដល់៨០% ត្រឹមឆ្នាំ២០៤០ ៤) ការអភិវឌ្ឍន៍ថាមពលវារីអគ្គិសនីដល់ឆ្នាំ ២០៤០ នឹងបណ្តាលអោយបាត់បង់ពពួកត្រីបំលាស់ទីក្នុងតំបន់មួយភាគធំ ដោយសារត្រីទាំងនោះមិនអាចរស់រាន មានជីវិតបានក្នុងអាងស្តុកទឹករបស់ទំនប់វារីអគ្គិសនីទាំងនោះទេ ៥) រួមផ្សំជាមួយការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ អាចបណ្តាលឲ្យមានអសន្តិសុខស្បៀងកម្រិតធ្ងន់ធ្ងរនៅតាមសហគមន៍នៅប្រទេសឡាវ និងកម្ពុជា។ នេះជាបញ្ហា របស់ទំនប់វារីអគ្គិសនី ដែលត្រូវបានរកឃើញ តាមរយៈការសិក្សាខាងលើ^២។
- ដោយឡែកតាមរយៈការពិនិត្យមើលទៅលើឯកសារគម្រោងសាណាខាំ យើងបានរកឃើញថា អ្នកអភិវឌ្ឍន៍ គម្រោងបានប្រើប្រាស់ ទិន្នន័យចន្លោះឆ្នាំ២០១០-២០១១ មកធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការសិក្សាលើផលប៉ះពាល់ ជលផល ជលសាស្ត្រ លំហូរដីល្បាប់ គុណភាពទឹក សុវត្ថិភាពទំនប់ និងផលប៉ះពាល់នានា ទោះបីជាមានការសិក្សា ថ្មីៗ ត្រូវបានធ្វើរួចហើយក្តី។ ការប្រើទិន្នន័យចាស់ជាមូលដ្ឋានក្នុងការសិក្សានេះ បានបង្កើតក្តីមន្ទិលអំពីគុណភាព របស់របាយការណ៍គម្រោង ថាវានឹងមិនឆ្លើយតបទៅនឹងស្ថានភាពប្រែប្រួលនាពេលបច្ចុប្បន្នរបស់ទន្លេមេគង្គ

¹ <http://www.mrcmekong.org/news-and-events/consultations/regional-stakeholder-forums/the-10th-mrc-regional-stakeholder-forum/>
² MRC (2017) the Council Study.

ដែលមិនអាចផ្តល់ព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយដល់ក្រុមប្រឹក្សារួម (JC) សំរាប់ជាមូលដ្ឋានក្នុងការផ្តល់នូវការណែនាំផ្នែកបច្ចេកទេសដែលអាចទុកចិត្តបានឡើយ ដែលនេះបង្កើតបានជាបញ្ហាមួយបន្ថែមទៀត។

- កង្វះខាតនូវការប្រើប្រាស់ទិន្នន័យថ្មីបំផុត និងការសិក្សាអោយបានល្អិតល្អន់ មិនមែនជាចំណុចខ្វះខាតថ្មីដែលទើបនឹងរកឃើញនោះទេ។ អនុសាសន៍នេះត្រូវបានផ្តល់ជូនអ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោងតាំងពីគម្រោងមុនៗមកម៉្លេះ។ ការបង្កើតអោយមាននូវចំណុចខ្វះខាតដដែលៗ បានបង្ហាញថាម្ចាស់គម្រោង មិនបានយកចិត្តទុកដាក់ និងទទួលយកនូវអនុសាសន៍របស់អ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទេ។ អ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោងត្រូវប្រើប្រាស់ទិន្នន័យថ្មីបំផុតជាមូលដ្ឋានក្នុងការសិក្សា ដើម្បីបង្កើតបាននូវរបកគំហើញដែលសមស្របទៅនឹងស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន។ ការណ៍នេះនឹងជួយដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ ក្នុងការផ្តល់អនុសាសន៍ថ្មីៗ ច្បាស់លាស់ប្រកបដោយគុណភាព។
- ខណៈពេលនេះ MRC កំពុងអនុវត្តគម្រោងសាកល្បងស្តីពីការតាមដានបរិស្ថានរួម (JEM) នៃដំណើរការរបស់ទំនប់សាយ៉ាបូរី និងជនសាហុង ២០២០-២០២១³ ពេលគឺការតាមដានមើលពីផលប៉ះពាល់លើជីវសាស្ត្រគុណភាពទឹក លំហូរកំណកដីល្បាប់ ការបំលាស់ទីរបស់ត្រី ជលផល និងអេកូឡូស៊ីវាជីវិត លទ្ធផលនៃការតាមដាននេះ គឺពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់ការប្រើប្រាស់ជាមូលដ្ឋានក្នុងការសិក្សាគម្រោង នឹងអាចជួយកាត់បន្ថយបាននូវផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានអោយបានជាអតិបរមា។
- ស្ថានភាពកំពស់ទឹកទន្លេមេគង្គ និងបឹងទន្លេសាប មានកម្រិតទាបក្នុងរយៈពេល២ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ បានបង្កើតអោយមានក្តីព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងក្នុងចំណោមប្រជាជនរាប់លាននាក់ ដែលពឹងអាស្រ័យលើទន្លេទាំងនេះ។ ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ វាពិតជាច្បាស់ណាស់ថាជាកត្តាចំបងមួយ ក៏ប៉ុន្តែជាមួយគ្នានេះ វត្តមានរបស់ទំនប់វារីអគ្គិសនីកាន់តែច្រើនឡើងៗ នៅលើអាងទន្លេមេគង្គ និងដៃទន្លេ បានបង្កើនក្តីព្រួយបារម្ភកាន់តែច្រើនឡើងៗ អំពីនិរន្តរភាពរបស់ទន្លេមេគង្គ និងបឹងទន្លេសាបនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ គួរផ្តោតជាសំខាន់ទៅលើនិរន្តរភាពទន្លេមេគង្គ ដើម្បីធានាបាននូវតុល្យភាពរវាងការអភិរក្ស និងការអភិវឌ្ឍន៍ និងសន្តិសុខស្បៀងរបស់ប្រជាជនមេគង្គរាប់សិបលាននាក់។
- ស្ថានភាពរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ១៩ (COVID 19) ពាសពេញសាកលលោក គឺបានរឹតត្បិតការធ្វើដំណើរការជួបពិភាក្សាពិគ្រោះយោបល់អោយបានពេញលេញ រួមទាំងការចុះសិក្សាស្រាវជ្រាវអោយបានល្អិតល្អន់នៅមូលដ្ឋាន។ ការរៀបចំការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធនៃគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីលើទន្លេមេគង្គពីចំងាយក្នុងស្ថានភាពនេះ គឺមិនបានផ្តល់លទ្ធផលអោយបានប្រសើរនោះឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញវានឹងបង្កើតបាននូវភាពខ្វះចន្លោះកាន់តែធំធេង។

អនុសាសន៍៖

- គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ ដែលមានប្រទេសទាំង៤ជាសមាជិក ត្រូវមានជំហរម៉ឺងម៉ាត់ តម្រូវអោយអ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង ត្រូវប្រើប្រាស់ទិន្នន័យថ្មីបំផុត ជាមូលដ្ឋានក្នុងការសិក្សាគម្រោង ទាំងពេលបច្ចុប្បន្ន នឹងទៅអនាគតដើម្បីអាចផ្តល់នូវព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ សំរាប់ការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធ។
- រដ្ឋាភិបាលឡាវ និងអ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង គួរពន្យារពេលពិគ្រោះយោបល់ ដោយរង់ចាំមើលលទ្ធផលនៃការអនុវត្តគម្រោងសាកល្បងស្តីពី ការតាមដានបរិស្ថានរួម (JEM) នៃដំណើរការរបស់ទំនប់សាយ៉ាបូរី និងជនសាហុង ២០២០-២០២១ ដែលនឹងផ្តល់ព័ត៌មានជាក់លាក់ពីទំហំនៃផលប៉ះពាល់លើជីវសាស្ត្រ គុណភាពទឹក

³ Joint Environmental Monitoring Program Pilots Project-Factsheet

លំហូរកំណត់ដីល្បាប់ ការបំលាស់ទីរបស់ត្រី ជលផល និងអេកូឡូស៊ីវិជ្ជា ដើម្បីយកជាមូលដ្ឋាន ក្នុងការសិក្សាកែលំអរគម្រោងថ្មីៗ ដែលអាចជួយកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានដល់ទន្លេមេគង្គ។

- ក្នុងស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃទន្លេមេគង្គ និងការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ១៩ គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ គួរផ្តល់អនុសាសន៍ អោយមានការពន្យារពេលកិច្ចពិគ្រោះយោបល់ រហូតស្ថានភាពប្រសើរឡើងវិញ ដើម្បីធានាការចូលរួមពេញលេញ ប្រកបដោយទំនុកចិត្ត ពីអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ក្នុងការចូលរួមផ្តល់យោបល់លើគម្រោងដែលបានស្នើនេះ។

បញ្ជីឈ្មោះអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលគាំទ្រសេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះ

- ១) អង្គការសកម្មភាពដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ (AFD)
- ២) សមាគមថែរក្សាបរិស្ថាន និងវប្បធម៌ (CEPA)
- ៣) សម្ព័ន្ធភាពដើម្បីអភិរក្សធនធានជលផល (FACT)
- ៤) មជ្ឈមណ្ឌលម្លប់ព្រហ្មវិហារធម៌ (MPC)
- ៥) អង្គការភូមិខ្ញុំ (MVi)
- ៦) អង្គការអ្នកអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ (NAS)
- ៧) អង្គការអភិវឌ្ឍជនបទភូមិភាគឦសាន (NRD)
- ៨) សម្ព័ន្ធប្រជានេសាទកម្ពុជា (CCF)
- ៩) វេទិកាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលស្តីពីកម្ពុជា (NGOF)
- ១០) ក្រុមប្រឹក្សាយុវជនកម្ពុជា (YCC)
- ១១) អង្គការបណ្តាញការពារទន្លេសេសាន ស្រែពក និងសេកុង (3SPN)